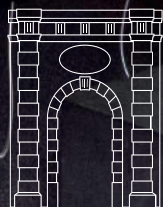

Jaarverslag 2018

Museum Sjoel Elburg

Museum
Sjoel Elburg

Museum
Sjoel Elburg

Jaarverslag 2018 Museum Sjoel Elburg

Bestuursverslag Stichting Museum Sjoel Elburg/SMSE

De Stichting Synagoge Elburg is opgericht op 26 oktober 2005. In 2016 is de naam van de stichting gewijzigd in Stichting Museum Sjoel Elburg.

Voorwoord voorzitter

2018 is voor ons museum een heel bijzonder jaar geweest omdat de verbouw en herinrichting, waar al zolang over was 'gebrainstormd', eindelijk werd gerealiseerd. De sjoel sloot de deuren van januari tot begin juni, zodat er in alle rust kon worden gewerkt. Rust voor onze suppoosten die noodgedwongen thuis kwamen te zitten. Dit gold overigens niet voor leden van de bouw- en herinrichtingcommissies want die moesten vol aan de bak. En ook niet voor de vele vrijwilligers (zie activiteitenverslag) die zich tijdens de verbouwperiode middels allerlei werkzaamheden uitermate hebben ingezet om de plannen uit te voeren.

Die grote betrokkenheid van de sloop -, bouw- en schoonmaakploegen moet hier nadrukkelijk worden genoemd! Hulde... en erg bedankt!

Het was hartverwarmend en het geeft vertrouwen voor de toekomst van ons prachtige museum.

Doel Stichting Museum Sjoel Elburg

- a. het bijeenbrengen en besteden van gelden ten behoeve van het onderhoud en verantwoord museaal gebruik van de voormalige synagoge aan de Jufferenstraat 5/Graaf Hendriksteeg 2 en 4/Zuiderwalstraat 11 te Elburg;
- b. het documenteren en visualiseren van de historie van de joodse gemeenschap in de Mediene, in het bijzonder te Elburg;
- c. het in stand houden, onderhouden en beheren van de voormalige synagoge te Elburg als rijksmonument;
- d. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- a. het inrichten en in stand houden van een permanente expositie in de voormalige synagoge te Elburg;
- b. het werven van begunstigers, het op alle andere manieren bijeenbrengen van gelden, het stimuleren van de belangstelling voor de als joods museum ingerichte voormalige synagoge;
- c. het in eigendom of erfpacht verwerven van de voormalige synagoge te Elburg.

Samenstelling bestuur januari 2018

Voorzitter:	M. van Ledden
Plv. voorzitter:	K. v.d. Linde
Secretaris:	T. Bergstra
Plv. secretaris:	J. Kooman
Penningmeester:	B. van Eerde
Plv. penningmeester:	W. Rutten
Lid:	C.J. van den Boogert,
Lid:	T. G.T. Breen
Lid:	Mevr. B. de Waard - Ruijs
Adviseur bestuur:	Mevr. F. Jeletich - Visser
Adviseur bestuur:	E. van Voolen

Wijzigingen samenstelling bestuur

De samenstelling van het bestuur is gedurende het verslagjaar nogal gewijzigd: tijdens de heropening van het museum d.d. 8 juni 2018 nam voorzitter M. van Ledden afscheid van het bestuur. Hij kreeg tijdens deze plechtigheid een Koninklijke Onderscheiding voor het vele vrijwilligerswerk dat hij in de afgelopen decennia heeft gedaan. Hij is opgevolgd door de heer J. Swager uit Doornspijk. Deze was lid van het bestuur van de Stichting Vrienden. Tijdens de AB vergadering d.d. 4 december is mevr. F. Hengeveld uit Elburg benoemd tot lid van het bestuur en is tevens besloten mevr. M. Verheij uit Nijkerk te vragen toe te treden tot het bestuur. Tijdens deze vergadering heeft de heer T. Bergstra het secretariaat overgedragen aan de heer W. Schenk uit Nunspeet. Deze treedt per 1 januari 2019 in functie.

Bankrek.nr: NL 48 RABO 011 55 14 260
BTW nr: NL 815330741BO
KvK: 08140269
Adres: Museum Sjoel Elburg Graaf Hendriksteeg 2 8081 CH Elburg
T. 0525-685564
E. secretariaat@sjoelburg.nl/info@sjoelburg.nl
W. www.sjoelburg.nl

De Stichting Museum Sjoel Elburg is een culturele ANBI

Taakverdeling bestuur

De verschillende taken zijn in 2018 binnen het bestuur als volgt verdeeld:

M. van Ledden: o.a. in Museaal:	vertegenwoordiger van Stichting Museum Sjoel Elburg in de breedste zin des woords Platform/St. Museumstad Elburg en SyNeoN lid van het DB Stichting Museumstad Elburg lid van de werkgroep educatie
K. v.d. Linde:	leiding geven aan bestuursvergaderingen van Stichting Museum Sjoel Elburg lid van het projectteam fase 4 samen met 1e secr. en 1e penn. lid van de werkgroep verbouw fase 4 samen met secretaris en beheerder Reijer Spaan
T. Bergstra:	verzorgen correspondentie namens SMSE i.s.m. tweede secr. maken jaarverslag secretariaat actualiseren organogram i.s.m. tweede secr. uitvoeren PR werkzaamheden lid werkgroep museale aangelegenheden i.s.m. de dames L. van Dijk en F. Jeletich. lid werkgroep wisseltentoonstellingen i.s.m. de dames L. van Dijk, B. de Waard - Ruijs en F. Jeletich - Visser coördinator beheerders/onderhoud gebouwen plv. vertegenwoordiger namens SMSE in Museaal Platform en SyNeoN.
J. Kooman:	verslaglegging vergaderingen DB en AB i.s.m. eerste secr. verzorgen correspondentie namens SMSE i.s.m. eerste secr. actualiseren organogram i.s.m. eerste secr. coördineren werkgroep PR
B. van Eerde:	verzorgen financiële administratie SSE maken financieel jaarverslag SSE contactpersoon voor leveranciers van kassa, telefoon, automaat, museumkaart, beveiliging, beamers e.d. lid werkgroep museumwinkel i.s.m. P. Wastenecker (SVSE), W. Rutten en D. Evertsen
W. Rutten:	beheer kassasysteem, lid werkgroep museumwinkel (zie boven) verrichten betalingen i.s.m. penningmeester

C.J. v.d. Boogert:	contactpersoon SMSE - SVMSE
T.G.T. Breen:	lid van de werkgroep Educatie en de werkgroep Marcom
Mevr. B. de Waard - Ruys:	lid werkgroep museale aangelegenheden lid van de werkgroep wisseltentoonstellingen lid van de werkgroep herinrichting fase 4
Mevr. F. Jeletich-Visser:	adviseur bestuurlijke aangelegenheden adviseur werkgroepen museale zaken en wisseltentoonstellingen
Rabbijn E. van Voolen:	wetenschappelijk adviseur adviseur werkgroepen museale zaken en wisseltentoonstellingen

Bestuursvergaderingen

Het Algemeen Bestuur van de Stichting Museum Sjoel Elburg vergaderde in 2018 tien keer: op 16 januari, 20 februari, 13 maart, 10 april, 15 mei, 12 juni, 10 juli, 11 september, 16 oktober en tenslotte op 4 december.

De agenda van de vergaderingen is gedurende het verslagjaar grotendeels bepaald door:

- besprekingen m.b.t. uitbreiding, verbouw en herinrichting van Museum Sjoel Elburg en de daarmee samenhangende fondsenwerving .
- heropening museum door CdK de heer C. Cornielje.
- tentoonstellingen m.n. De Getekenden van Amos van Gelder en de daarmee samenhangende fondsenwerving.
- meerdere wijzigingen binnen het Algemeen Bestuur.

Samenwerking

Er is in 2018 samengewerkt met de provincie Gelderland, de gemeente Elburg, Museum Elburg en met het Nationaal Orgelmuseum Elburg. Verder met het Joods Historisch Museum te Amsterdam en de Stichting Vrienden van de schilder Martin Monnickendam. En tenslotte met meerdere synagogale instellingen van SyNeoN (Synagogale instellingen Noord en Oost Nederland) en met het Museaal Platform Elburg/Stichting Museumstad Elburg.

Gezamenlijke vergaderingen

De besturen van de Stichting Museum Sjoel Elburg en van de Stichting Vrienden Museum Sjoel Elburg vergaderden gezamenlijk en wel op vrijdag 6 april. De najaarsvergadering is niet doorgegaan omdat er onvoldoende valide agendapunten waren.

Tijdens de aprilvergadering zijn o.a. de volgende onderwerpen besproken: verbouw en herinrichting Museum Sjoel Elburg, financiën, heropening museum en opleiding gidsen door de heer W. van Norel.

Museaal Platform/Stichting Museumstad Elburg

- Het Museaal Platform is een overlegorgaan voor de museale instellingen van de gemeente Elburg: Museum Elburg, Museum Sjoel Elburg, Museumsmederij De Hoefhamer, Nationaal Orgelmuseum, Botterwerf De Hellige, Artilleriemuseum 't Harde, Kruidentuin De Groene Kruidhof en de vml. Visafslag (beide werkgroepen van de oudheidkundige vereniging Arent thoe Boecop). Het Museaal Platform werd voorgezeten door de heer R. van Henten (beleidsmedewerker Cultuur en Erfgoed). Het secretariaat was in handen van ambtenaar mw. W. van Asselt-Scholten. Museum Sjoel Elburg wordt in het Museaal Platform vertegenwoordigd door de voorzitter en (als reserve) de secretaris.
Het Museaal Platform vergaderde in 2018 acht maal. Punt van bespreking was met name de voorgenomen integratie van het platform in de Stichting Museumstad Elburg. Deze integratie moet in de eerste helft 2019 worden gerealiseerd. Dhr. M. van Ledden vertegenwoordigde Museum Sjoel Elburg
- Stichting Museumstad Elburg
Het algemeen bestuur wordt gevormd door vertegenwoordigers van de museale instellingen, verenigd in het Museaal Platform. Het dagelijks bestuur van de stichting bestaat uit de heren Th. H.C. Peters (vz), P. Vermeulen (secr.) en M. van Ledden (penn).
Doel van de stichting is te komen tot een adequate verdeling van de gemeentelijke subsidie van € 30.000,00 bestemd voor professionele ondersteuning van de museale instellingen van Elburg.
Eind 2018 is besloten het te verdelen bedrag te verhogen tot € 50.000,00. Waarvan acte!

SyNeON

SyNeON is een overlegorgaan voor synagogale instellingen in Groningen, Winsum, Zuidlaren, Bourtange, Dalfsen, Ommen, Aalten, Enschede, Westerbork, Borculo, Winterswijk, Dieren, Zwolle, Elburg.

Museum Sjoel Elburg wordt vertegenwoordigd door de voorzitter en secretaris van de Stichting Museum Sjoel Elburg of door de secretaris en penningmeester van de Stichting Vrienden Museum Sjoel Elburg.

SyNeoN kwam in 2018 één maal bijeen.

Schenkeningen

Museum Sjoel Elburg heeft in het verslagjaar schenkingen ontvangen, o.a:

- De heer Cozijn v.d. Pol schonk het museum een zilveren speld, ooit eigendom van mevr. Sophie Vecht - Levie. Deze had vlak voor de deportatie de speld aan haar buurmeisje (Geertje Wulfen, moeder van de heer Van de Pol) gegeven.
- Mevr. Cleton - Jansen schonk een mezeza. Deze mezeza kwam oorspronkelijk uit Harderwijk en is inmiddels teruggegeven aan de heer Anton Daniëls van de Stichting De Oude Synagoge Harderwijk.
- De Kringloopwinkel Elburg schonk € 250,00 voor de aanschaf van een rolstoel.

Gastvrij museum

Op 24 augustus 2018 brachten leden van het College van B. en W. en de Gemeenteraad van Elburg een werkbezoek aan Museum Sjoel Elburg. Vanzelfsprekend zijn de politici met partners met alle eerboden ontvangen. Bij binnenkomst werden koffie/thee met een petitfour (met logo) uitgeserveerd. Voorzitter J. Swager heette de bezoekers van harte welkom en memoreerde de genereuze financiële bijdrage van de gemeente Elburg aan project 'fase 4': uitbreiding, verbouw en herinrichting. Daarna gaf secretaris Bergstra uitleg over verbouw en met name over de herinrichting van de permanente tentoonstelling:

er is nu meer aandacht voor het feit dat Museum Sjoel Elburg hét museum voor joods leven in de medierecht wil zijn. Middels de introductiefilm, medienewand in entree, de nieuwe sfeervolle film op de zgn. oostwand en de herziene inhoud van de acht familiezuiltjes krijgt de geïnteresseerde bezoeker een goed beeld van de komst van joden naar Nederland en de vestiging in steden en dorpen op het platteland.

Op vrijdagmiddag 7 september 2018 bezocht een delegatie van de Provinciale Staten van Gelderland het museum. De delegatie bestond uit de woordvoerders Cultuur en Erfgoed van de coalitie-partijen te weten mevr. C. Blom (D66) en de heren G. Bos (CDA), L. de Kleine (PvdA) en R. Westra (VVD).

De leden van PS werden ontvangen door voorzitter J. Swager en secretaris T. Bergstra. Een uur lang discussieerden de aanwezigen onder het genot van een kopje koffie over de problematiek van vrijwilligersorganisatie in het algemeen en van museale organisaties in het bijzonder, over samenwerking tussen plaatselijke en regionale culturele instellingen, over de medewerking van de provincie Gelderland, over het maken van een lange-termijn-visie enz.

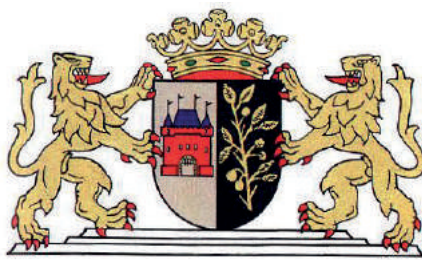
Plannen voor uitbreiding, verbouw en herinrichting

Op vrijdag 6 juni 2008 is Museum Sjoel Elburg geopend door de Commissaris van de Koningin van Gelderland, de heer C. Cornielje, en opperrabbin B. Jacobs. Sinds de opening ontvangt het museum boven verwachting veel bezoekers. Er is er dringend behoefte aan een verbetering van de entree.

In het jaar 2015 doet zich een uitgelezen kans voor het museum uit te breiden: een naastgelegen pand, Zuiderwalstraat 11, wordt te koop aangeboden. Het bestuur van de Stichting Museum Sjoel Elburg heeft een particuliere stichting uit Elburg bereid gevonden het bewuste pand aan te kopen. Met die stichting is overeengekomen dat zij het pand tot 2020 'reserveren' voor Museum Sjoel Elburg, zodat het bestuur tijd heeft om fondsen te werven, waarmee het van de betreffende stichting kan worden aangekocht.

Wapen provincie Gelderland

Gemeentewapen Elburg

Fondsenwerving

In 2016 is de fondsenwerving met succes opgepakt middels een professioneel bidboek en goede contacten met en adviezen van 'Arnhem'. Op woensdag 9 november 2016 zijn er twee voor Museum Sjoel Elburg zeer belangrijke besluiten genomen. 's Middags vergaderen Provinciale Staten van Gelderland in Arnhem. Tijdens deze begrotingsvergadering besluiten de leden van PS Gelderland € 300.000 ter beschikking te stellen voor de Stichting Synagoge Elburg. En 's avonds vergadert de Gemeenteraad van Elburg over de meerjarenprogramma begroting 2017-2020. De Raad treft in de stukken het voorstel van het College van B. en W. aan om een subsidie van € 75.000,00 te verstrekken. Ook deze subsidie wordt toegezegd!

Samen met het door beide besturen van Museum Sjoel Elburg toegezegde bedrag van € 75.000,00 is 85 procent van het benodigde bedrag beschikbaar.

Aan het eind van 2017 is de fondsenwerving met succes afgerond en kon begin 2018 worden begonnen met de uitvoering van 'fase 4'.

Er zijn heel veel containers gevuld met sloopmaterialen...

Aantallen bezoekers

In 2018 bezoeken 8350 belangstellenden Museum Sjoel Elburg. Dit ondanks dat het museum bijna een half jaar was gesloten voor publiek. De tentoonstelling van met werken van Martin Monnickendam (juni t/m september) werd goed bezocht. Helaas vielen de bezoekersaantallen voor de tentoonstelling De Getekenden van Amos van Gelder (oktober tot januari) enigszins tegen.

Vrienden Museum Sjoel Elburg

Bestuursverslag Stichting Vrienden Museum Sjoel Elburg/SVMSE

Samenstelling bestuur

Voorzitter	: C.J. van den Boogert
Secretaris	: H. de Jonge
Penningmeester	: mw. R. van Mourik - Wubs
Lid	: H. Kuiper, coördinatie/organisatie cursussen
Lid	: R. van de Poll, plv. voorzitter, coördinatie suppoosten
Lid	: mw. E.C. Rozendaal - van Belle (vanaf 01-08-2018)
Lid	: J. Swager (tot 01-06-2018)
Lid	: mw. G. Visser - Van Lente, coördinatie Open Joodse Huizen
Lid	: P. Wastenecker, coördinatie/organisatie cursussen

Doel van de Stichting Vrienden Museum Sjoel Elburg

De Stichting Vrienden heeft ten doel: het verlenen van steun, in de meest uitgebreide zin des woords, aan de Stichting Museum Sjoel Elburg en aan het museaal gebruik van het museum.

De Stichting Vrienden spant zich in om dit doel te verwezenlijken door:

- a. het verrichten van sponsoractiviteiten;
- b. het werven van donateurs;
- c. het geven van adviezen aan het bestuur van de Stichting Museum Sjoel Elburg;
- d. het bevorderen van vrijwilligerswerk;
- e. het verzorgen van publicaties;
- f. het organiseren van (studie)bijeenkomsten en cursussen;
- g. het verwerven en ter beschikking stellen van voorwerpen voor de verzameling van de Stichting Museum Sjoel Elburg dan wel het ter beschikking stellen van gelden daarvoor, alsmede alle overige wettige middelen die het bestuur voor het bereiken van de doelstelling dienstig acht, of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Voorwoord

In januari van dit verslagjaar startte de uitbreiding en herinrichting van het museum. Er is in die eerste zes maanden veel werk verzet. In de eerste plaats door alle vrijwilligers die hebben meegewerkt aan de realisering van dit ambitieuze project: 'de vernieuwde Sjoel.' En het resultaat mag er wezen. 'Een museum dat is uitgegroeid tot een parel onder de musea in Nederland', aldus commissaris van de Koning, Clemens Cornielje bij de feestelijke heropening op 8 juni.

"Door de kwaliteitsslag die het museum nu heeft ondergaan is de aantrekkingskracht alleen maar toegenomen. Hij beklemtoonde dat verdraagzaamheid en integratie belangrijke thema's zijn in deze tijd van toenemend antisemitisme en dat het daarom van belang is dat volwassenen én jongeren een bezoek brengen aan dit Joods museum in de provincie. "Om te leren". Een wens die door de burgemeester van Elburg, de heer Jan Nathan Rozendaal, in zijn toespraak werd onderstreept.

"De feestelijke bijeenkomst voelt tegelijkertijd ook dubbel. De Sjoel was feitelijk nooit als museum bedoeld," aldus de burgemeester.

En op zaterdag 26 mei vond in Gouda een andere feestelijke bijeenkomst plaats. Daarover straks meer. Voor het bestuur bood de periode van sluiting extra ruimte om ons voor te bereiden op een nieuw seizoen en na te denken over de vraag hoe wij onze bijdrage aan de missie van het Museum op toekomstbestendige wijze gestalte kunnen geven.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur vergaderde in 2018 zeven keer. Er is eenmaal gezamenlijk vergaderd met het Stichtingsbestuur. Wij namen afscheid van ds. Jan Swager die vanaf 2009 lid was van het Vriendenbestuur. Aan dat lidmaatschap kwam een einde met zijn benoeming tot voorzitter van het Algemeen Bestuur. Een functie die hij niet heeft gezocht, maar waar hij voor is gevraagd. Uiteindelijk heeft hij gemeend 'ja' te mogen zeggen tegen het verzoek en heeft hij zijn benoeming aanvaard. Onder dankzegging voor zijn betrokkenheid bij het Vriendenbestuur, wordt Jan Swager vreugde toegewenst bij de vervulling van zijn nieuwe functie. In de ontstane vacature is voorzien door de benoeming van mw. Esther C. Rozendaal - van Belle. Onze bijdrage aan de missie van het Museum hebben we vastgelegd in het beleidsplan 2018 -2020.

Per 25 mei 2018 werd de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. De AVG ziet toe op de verwerking van alle gegevens die tot een persoon te herleiden zijn. We mogen deze persoonsgegevens alleen gebruiken voor het doel waarvoor ze aan ons zijn verstrekt en door ons verzameld zijn. Ook een kleine Stichting als de onze heeft daartoe een privacyprotocol vastgesteld, waarin het gebruik van persoonlijke informatie van bijvoorbeeld donateurs, vrijwilligers en cursisten is vastgelegd. Het reglement is opvraagbaar bij het secretariaat.

Voor de uitbreiding, verbouwing en herinrichting van het Museum, heeft het Vriendenbestuur in het verslagjaar een toegezegde financiële bijdrage van € 25.000, = gedaan.

Daarnaast is een bedrag van € 15.000,= gedoneerd voor de aanschaf van drie vitrinekasten in de vernieuwde vaste opstellingsruimte.

Onder de verantwoordelijkheid van het Vriendenbestuur zijn tal van zaken uitgevoerd. Daarbij valt te denken aan het inzetten van vrijwilligers/suppoosten, het regelen en uitvoeren van stadswandelingen, het inhoudelijk voorbereiden en organiseren van lezingen en andere evenementen, de voortgang van cursussen en de uitgave van de nieuwsbrief.

Medewerkers/vrijwilligers

De openstelling van het Museum en alle evenementen daaromheen konden alleen maar plaats vinden dankzij de inzet van vrijwilligers.

De suppoosten en beheerders van Museum Sjoel Elburg zijn de vrijwilligers die het mogelijk maken dat het museum het gehele jaar van dinsdag tot en met zaterdag opengesteld kan worden voor het publiek. Aan het eind van het verslagjaar stonden zestig vrijwilligers ingeschreven als suppoost. Zij doen dienst als gastvrouw en gastheer voor de bezoekers. De beheerders verrichten de werkzaamheden die te maken hebben met het schoonmaken van de gebouwen en zij dragen zorg voor de dagelijkse opening en sluiting. In totaal zijn er zevenentachtig vrijwilligers actief betrokken bij ons Museum.

Na de heropening in juni is het 'gewone' werk weer voortvarend opgepakt. En er zijn sindsdien enkele duizenden bezoekers verwelkomd, schoolklassen ontvangen en groepen rondgeleid.

We namen onder dankzegging voor haar betrokkenheid bij het Museum afscheid van mevrouw Willy Schenk. Zij heeft zich als suppoost van het eerste uur vanaf de oprichting van het Museum met volle overtuiging ingezet.

Op maandag 10 december is er voor alle vrijwilligers een 'eindejaarsbijeenkomst' georganiseerd. De goed bezochte bijeenkomst in restaurant "De Haas" verliep in een uiterst gemoedelijke sfeer.

Landelijke museumonderscheiding

Iedere twee jaar wordt tijdens de Algemene Ledenvergadering van de Nederlandse Federatie van Vrienden van Musea in Nederland de Gerard Evers Onderscheiding uitgereikt aan een vrijwilliger met buitengewone verdiensten voor een van de Nederlandse musea. Huib Kuiper, lid van ons Vriendenbestuur, behoorde in 2018 tot de vijf genomineerden voor deze onderscheiding. Een deskundige en onafhankelijke jury verkoos Huib Kuiper uit een groot aantal kandidaten. Bij de keuze wordt onder andere gelet

op de maatschappelijke relevantie, de voorbeeldfunctie en de stimulerende werking die uitgaat van de genomineerde. Huib en zijn vrouw Liesbeth waren zichtbaar geroerd toen Huib de erepenning behorend bij deze eervolle onderscheiding uit handen van de voorzitter van de Nederlandse Federatie van Vrienden, de heer A.P.M. Aelberts, in ontvangst mocht nemen. Huib Kuiper is vanaf de oprichting van Museum Sjoel Elburg een van de drijvende krachten binnen het Vriendenbestuur. Hij werd geroemd vanwege de grote nauwgezetheid waarmee hij tien jaar het secretariaat van dit bestuur waarnam. Daarnaast is hij coördinator van de cursussen Hebreeuws, en geeft hij als gids rondleidingen langs panden met een Joodse geschiedenis in Elburg. Als bestuur zijn we bijzonder blij met dit eerbetoon aan een van onze vrijwilligers. Een onderscheiding die ook wordt ervaren als een waardering voor de enorme en belangeloze inzet van tientallen vrijwilligers, die Museum Sjoel Elburg in 10 jaar tijd tot een museum met landelijke faam gemaakt hebben. Het was een mooi gebeuren in een prachtige ambiance, een stijlvolle zaal in het oude stadhuis van Gouda. En met een delegatie vanuit beide besturen waren wij er op die zonnige zaterdag in mei getuige van.

Donateurs en leden Club van 100

Het werven van donateurs en leden van de Club van 100 is voor ons Museum van groot belang. De financiële inkomsten stellen ons in staat het Stichtingsbestuur (ook) in financiële zin te ondersteunen bij de ontwikkeling van activiteiten en projecten. Na de heropening van het Museum is werving van potentiële leden door middel van persoonlijke benadering weer energiek opgepakt.

En bij een bezoek aan ons Museum: geen bezoeker de deur uit zonder folder.

Aan het eind van het verslagjaar werden wij financieel gesteund door 349(335) donateurs en 80(73) leden van de Club van 100. Trouwe financiële ondersteuners, betrokken Vrienden waar wij blij mee zijn. De Vrienden ontvingen aan het eind van het jaar een brief waarin zij werden bedankt voor hun bijdrage aan de instandhouding van ons Museum.

Bezoek uit de Verenigde Staten

Op 31 juli heeft de Sjoel bezoek gehad van een groep 22 studenten van Stockton College, New Jersey uit de Verenigde Staten onder leiding Maud Dahme. Het bezoek aan Elburg was onderdeel van een studiereis over de Tweede Wereldoorlog. De studenten waren onder de indruk van het museum en van Elburg als oude vestingstad.

Maud en haar zusje Rita waren tijdens de oorlog ondergedoken op een zolder in een grachtenpand aan de Beekstraat in Elburg, waar ze tot aan de bevrijding bleven. Maud is in 1950 geëmigreerd naar de VS, waar ze directeur is geworden van het ministerie van onderwijs in de staat New Jersey. Over haar leven is een film gemaakt 'A Hidden Child.'

Maud Dahme heeft het tot haar levenstaak gemaakt de jeugd onderwijs te geven over de Holocaust.

Ten slotte

Wij zijn dankbaar voor de onderlinge verbondenheid die wij rond Museum Sjoel Elburg mogen ervaren. Een museum dat bestaat bij de gratie van de veelkleurige geschiedenis van onze voormalige Joodse stadgenoten; een geschiedenis die zo abrupt en dramatisch ten einde kwam. Dat besef geeft de betrokkenheid op de Sjoel voor ons als Vrienden - en dat bent u allemaal- altijd een bijzondere dimensie. Dankzij alle betrokkenen zijn we in staat om het verhaal van het Joodse leven in Elburg en de 'provincie' te vertellen. En we hopen dat ook in de toekomst te blijven doen.

Activiteitenverslag 2018

Om de veelheid aan activiteiten met betrekking tot Museum Sjoel Elburg (enigszins) te structureren, zijn in de afgelopen jaren meerdere werkgroepen in het leven geroepen. De werkgroepen Beheer en onderhoud, Educatie, PR, ICT, Wisseltentoonstellingen vallen onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de Stichting Museum Sjoel Elburg. De werkgroepen Bibliotheek en Open Joodse Huizen onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de Stichting Vrienden Museum Sjoel Elburg. De werkgroep Museumwinkel moet verantwoording afleggen aan beide besturen.

Het is evident dat de activiteiten met betrekking tot verbouw en herinrichting van het museum in onderstaand overzicht een belangrijke plaats innemen.

Verbouw en herinrichting Museum Sjoel Elburg

Taart want de werkzaamheden zijn eindelijk begonnen.

Nadat het bestuur van de Stichting Sjoel Elburg vorig jaar met succes druk is geweest met de noodzakelijke fondsenwerving is in november 2017 daadwerkelijk begonnen met de uitvoering van de werkzaamheden: vrijwilligers 'stripten' in hoog tempo het inmiddels aangekochte pand Zuiderwalstraat 11. De enthousiaste equipe van **Reijer Spaan** bestond naast de naamgever uit **Tom Bergstra, Jetze Kuipers, Gerard van der Laan, Klaas van der Linde, Rijk van de Poll, Wim Schenk, Tony Zoet en Jan de Zwaan**. Vol ongeduld hebben deze vrijwilligers daarna moeten wachten op de start van de aannemers Prins Bouw 't Harde en Hulst Flier Elburg.

Op maandag 8 januari jl. hebben zo'n vijftien vrijwilligers waaronder de dames **Marry van de Poll, Frederieke Jeletich, Willy Kruithof, Bep de Waard en Greet van Oosten** de museumwinkel, de permanente tentoonstelling in de vml. synagoge en de zaal voor wisseltentoonstellingen zoveel mogelijk ontruimd. De meest waardevolle museale objecten maar ook beeldschermen, touch screens, pc's en dergelijke zijn ingepakt en opgeslagen in een beveiligde kelder onder het gemeentekantoor in Oostendorp. Alle bruiklenen van het Joods Historisch Museum zijn tijdelijk naar Amsterdam verhuisd.

Inmiddels is er ook in Graaf Hendriksteeg 2 het een en ander gesloopt.

Het strippen van Zuiderwalstraat 11 verloopt in hoog tempo.

De beide voorzitters, de heren Van Ledden en Van der Linde, toveren de bestuurskamer om tot een heuse 'schaftkeet'...

NB:

Het noemen van namen is 'gevaarlijk' omdat het altijd mogelijk is dat iemand per ongeluk wordt vergeten (terwijl hij/zij natuurlijk het meeste werk heeft verzet).

Daarvoor hierbij excuses!

...en geschaft is er!

Ook de permanente tentoonstelling wordt ntmanteld i.v.m. het leggen van nieuwe vloerbedekking. De heren Kuipers en Spaan in actie.

In verband met de noodzakelijke asbestsanering is op dinsdag 9 januari een steiger geplaatst in de Zuiderwalstraat.

Vanzelfsprekend zijn de werkzaamheden in week 3 (15 t/m 21 jan.) voortvarend ter hand genomen. Naast allerlei kleinere sloop-werkzaamheden, waarbij Reijer Spaan en z'n mannen weer hun beste beentje(s) hebben voorgezet, zijn er deze week drie grote, opvallende activiteiten geweest:

- Ten eerste is het asbest op pand Zuiderwalstraat 11 gesaneerd.
- Ten tweede zijn de zware eiken balken met heuse sleutelstukken vervangen door een ingenieus metalen frame (gemaakt in de productiehal van HUMARBO MACHINERY B.V. te Vaassen). Het plaatsen van het frame kwam heel precies maar gelukkig werden onze vrijwilligers hierbij geassisteerd door de professionals van Prins Bouw.
- En ten derde zijn de wanden tussen de vml. entree en filmzaal en tussen filmzaal en pand Zuiderwalstraat 11 gesloopt.

Die laatste muur (tussen filmzaal en ZWS 11) was een authentiek 'driedelig type' zoals alleen in de oude vesting Elburg kan worden aangetroffen: voorzetwand, een oude schiefstaande bakstenen muur en weer een voorzetwand. De tussenruimte tussen de wanden was hier en daar volledig opgevuld met cement. Maar onze vrijwilligers hebben met behulp van een kango (oftewel breekhamer) ook deze hindernis overwonnen.

Er komt een heel merkwaardige muur te voorschijn. Zo'n authentiek stukje metselwerk kom je alleen in de oude vesting tegen.

Een ingenieus stalen frame is tegen het plafond geplaatst.

Vrijwilligers Spaan en Zoet laten zich niet onbetuigd. De muur tussen oude en filmzaal legt het loodje.

Het bouwliftje wordt professioneel bediend door onze eigen 'kraandrijver' Jetse K.

Het verwijderen van de betonnen vloer is een hele klus. Dit was nodig i.v.m. de aanleg van vloerverwarming. Op maandag 29 januari werd hiervoor gebruik gemaakt van een zgn. slooprobot, die in hoog tempo korte metten maakte met de vloer. Alleen ging dat gepaard met veel lawaai en gebeuk, zodanig dat een buurvrouw in paniek meldde dat bij haar de kopjes uit de kast trilden. Exit slooprobot!

Op woensdag daarop werd een ander 'masjien' ingezet en die wist ook van wanten. De vloer verdween in brokstukken in de (zoveelste) container. Donderdag 1 februari lag de vloer er uit. Vrijdag moest er nog een behoorlijke laag grond (met stenen en resten van oudere fundering) worden verwijderd. En weer storten onze vrijwilligers zich met bewonderenswaardige ijver ook op dit karwei!

De slooprobot 's morgens om 09.00 uur

Om 12.00 uur: exit slooprobot

Met een ander apparaat ging het ook... de vloer ligt er uit!

Tijdens week 5 t/m 11 februari is o.a. hard doorgewerkt aan de vloer. Nadat eerst een laag grond was verwijderd is een flinke hoeveelheid isolatiemateriaal aangebracht met daarop meerdere lagen betonijzer. Op vrijdag de negende verscheen om 13.00 uur een grote betonmixer in de vesting.

Na enige heen en weer gedraai zag de chauffeur kans met de vrachtauto achteruit de Graaf Hendriksteeg in te rijden. Totaal 21 kuub beton werd via twee betonmixers en een betonpomp in het museum gespoten. Het resultaat is een prachtige, nieuwe, egale vloer. En dat alles onder toezicht van de vrijwilligers Spaan en Zoet, die zich ter plaatse afvroegen wie deze vloer er ooit weer uit zouden gaan halen?

Meerdere lagen betonijzer!

Het kost enige moeite om achteruit de Graaf Hendriksteeg in te rijden.

Via de betonmixer wordt de betonmortel in een pomp overgeheveld...

Dankzij de kou in week 9 werden meerdere medewerkers van Prins Bouw naar Museum Sjoel Elburg gedirigeerd met als gevolg dat de werkzaamheden bijzonder snel vorderden. De wanden van pand Zuiderwalstraat 11 zijn in hoog tempo afgetimmerd en de kap is geïsoleerd.

Op donderdag 8 maart zijn de buisleidingen voor de vloerverwarming gelegd (maar liefst 1100 meter) en op de vrijdag daarna is de vloer gestort. Na de eerste vloer van zo'n 21 kuub is nu nog een laag (6 á 7 cm) aangebracht waar toch nog 10 kuub beton voor nodig was. Een en ander is weer met groot materieel aangeleverd.

De heren Zoet en Spaan: toezicht blijft nodig

Elfhonderd meter buisleiding...

Ook in week 11 en 12 zijn de werkzaamheden in het museum doorgegaan: de tegelzetters zijn inmiddels begonnen en vrijdag 23 maart zijn de wandtegels in de toiletten aangebracht en de vloertegels in de nieuwe entree gelegd. Het gaat nu snel: er wordt dan ook steeds vaker gesproken over de oplevering door Prins Bouw, over het aanleveren van meubilair door Maquitos Den Haag, over opruimen, schoonmaken en schilderwerk.

De werkgroep tentoonstellingen is druk aan het brainstormen want in juni moet er ook een nieuwe tentoonstelling (van werk van joodse schilder Martin Monninckendam) zijn ingericht.

Marry v.d. Poll gaat een schoonmaakploeg rekruteren, Reijer Spaan heeft zijn klusteam weer geactiveerd. De spanning stijgt: gaat het allemaal op tijd lukken? Er moet nog heel veel gedaan worden, de rommel is momenteel gigantisch.

De vml. synagoge fungeert als werkplaats en de tentoonstellingszaal als opslagloods.

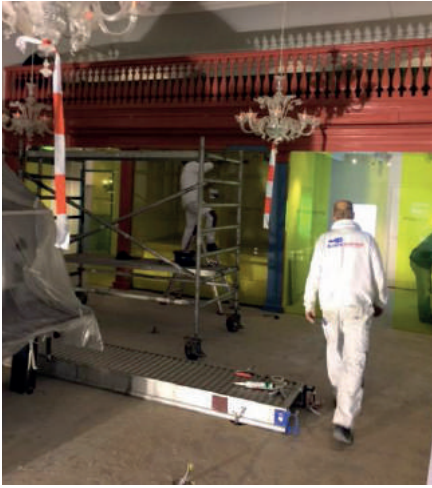

Reijer Spaan, Wim Schenk en Jetze Kuipers zijn druk in de weer met het isoleren van de kap van ZWS 11.

Vanzelfsprekend is er in de weken 13 en 14 stug doorgewerkt. Er is een begin gemaakt van het plaatsen van een dakkapelletje in de Graaf Hendriksteeg, waardoor de ingang van het museum wordt geaccentueerd.

Een tweede opvallende ontwikkeling is de komst van schilders van Blaauw Perioverf Elburg BV. Samen met onze nijvere vrijwilligers zorgen ze er voor dat de vml. synagoge een heel nieuwe uitstraling krijgt. Volgens deskundigen is dat nodig in verband met het zo gewenste wow-effect. De blauwe kleur is rigoureus vervangen door rode/roze tinten, passend bij de nieuwe vloerbedekking die binnenkort wordt gelegd. De vrijwilligers sausen in hoog tempo de wanden van het oude gebouw. Geen overbodige luxe overigens!

Op vrijdag 6 april zijn de oude ramen met roedeverdeling in pand ZWS 11 vervangen door modern, warmtewerend glas, waardoor het exterieur een heel andere, eigentijdse uitstraling heeft gekregen.

Schilders van Blaauw Perioverf samen met de vrijwilligers van MSE aan het werk

In week 15 vond de eerste vooroplevering plaats maar dat was wat al te snel: er bleek nog een waslijst van werkzaamheden te zijn. En er is hard gewerkt om die lijst in te korten. De beide schilders van Blaauw Perioverf Elburg BV, de gebroeders Van Hattem, zijn professionele vaklui die de entree en nieuwe filmzaal grondig onder handen nemen. Zij hanteren de kwast met verve! Daarbij is de hulp ingeroepen van een paar 'spuitgasten'. Dezen zorgden er voor dat wanden en plafonds er nu ongelofelijk strak uit zien. Ook de beide werknemers van Prins Bouw staan hun mannetje. Hendrik Groothuis en Dylan van Putten zijn van alle markten thuis: zij timmeren, restaureren, metselen dat het een lieve lust is. Perfect! En onze vrijwilligers doen wat ze kunnen om de verbouw zo vlot mogelijk te laten verlopen.

Intussen worden de naar buiten uitkragende raamvitruines in de Zuiderwalstraat bekleed met zink, is het museum voorzien van een

eigentijdse glazen deur, is de driedelige glazen wand tussen entree de filmzaal geplaatst enz... Volgende week begint stoffeerder Dick v.d. Pol met het leggen van de vloerbedekking. Er liggen stapels ondertapijt en meerdere grote rollen tapijt klaar. Halverwege week 17 kan ook worden begonnen met de grote schoonmaak. Een paar weken daarna worden het nieuwe meubilair voor entree en sjoel gebracht en geplaatst.

Op vrijdag 20 april was de tweede oplevering. Conclusie: er is prachtig werk geleverd. Prins Bouw is klaar, alles is opgeruimd en de heren bouwvakkers vertrekken. Alleen de schilders en de elektriciens moeten volgende week nog even aan de bak.

Eén van de spuitgasten aan het werk...

De driedelige glazen wand tussen entree en filmzaal

De metamorfose van het museum is zo langzamerhand compleet zowel buiten als binnen. Om met het interieur te beginnen: de kleuren zijn bijna allemaal veranderd van blauw in rood (Wow!). In week 17 verscheen stoffeerder Dick van de Pol (oud-Elburger) van Interieur Service Totaal uit Zwolle ten tonele om de door Betap Genemuiden geschonken (waarvan acte!!!) vloerbedekking te leggen.

Ook de Graaf Hendriksteeg wordt gestoffeerd...

En daarmee veranderde het interieur helemaal. De heer Van de Pol was dermate enthousiast dat hij op een gegeven moment voorstelde ook de hele Graaf Hendriksteeg maar te stofferen.

In de Zuiderwalstraat zijn de uitkragende raamvitрины bekleed met zink, een specialistische klus, die perfect is gedaan door Wielink Zink en Daktechniek uit Zalk! De gevels hebben nu een heel eigentijdse uitstraling.

Onze vrijwilligers (in dit geval Reijer Spaan en schoonzoon) zijn begonnen aan het monteren van de talloze dimbare spots, inbouw plafonnières, laser blad wall washers, noodverlichting enz.. Al met al nog een heel karwei. En nu maar afwachten of al die verschillende 'lampjes' het straks ook doen?

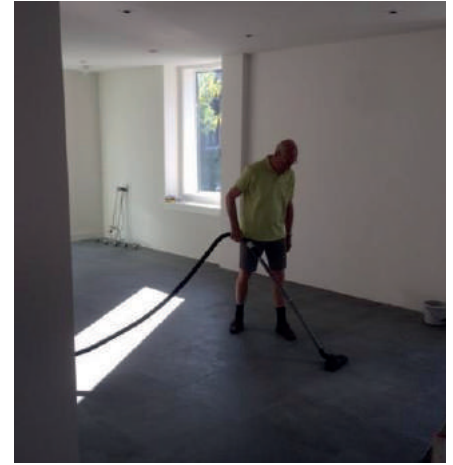

Ook de 'dames van Marry' weten het museum blindelings te vinden. Voorzien van emmers, dweilen, stoffers, stofzuigers en dergelijke zijn ze begonnen met de grote en o zo noodzakelijke schoonmaak, zo dat het museum er over enige tijd spic en span uit komt te zien.

Het wachten is nu nog op het meubilair voor entree en vml. synagoge, dat medio mei wordt afgeleverd en geïnstalleerd. En dan kan de eigenlijke herinrichting pas beginnen! Achter de schermen wordt overigens hard aan gewerkt aan nieuwe filmpjes, teksten en prints.

De wisseltentoonstelling van werken van Martin Monnickendam begint vorm te krijgen. De benodigde tentoonstellingsattributen als voorzetwanden en sokkels zijn uit de opslag aan de Oostendorperstraatweg gehaald en keurig gesaust (evenals de tentoonstellingszaal zelf).

En dan begint eindelijk het herinrichten van ons museum. Op naar de opening!!! Tijdens de weken 19 en 20 lopen de vrijwilligers rusteloos rond want er reesteren alleen nog een hele reeks klusjes. Het blijkt echter moeilijk om de diverse bedrijven te bewegen om ook de 'losse eindjes aan elkaar te knopen'. Voor de vrijwilligers betekent het dat ze gedwongen zijn om af te wachten en dat past hen heel slecht.

Voordat de inrichting kan beginnen moet er eerst worden schoongemaakt.

Wat overigens ook noemenswaardig is dat stratenmakers van Aannemingsmaatschappij Van Gelder uit Elburg in de Zuiderwalstraat pro deo een rollaag langs de gevels van de panden Graaf Hendriksteeg 2 en Zuiderwalstraat 11 hebben aangebracht conform de rollaag in de Graaf Hendriksteeg. Hierdoor is duidelijk welke panden samen het museum vormen. Waarvan acte!

En op vrijdag 18 mei jl. verscheen een erg lange vrachtwagen van tentoonstellingbouwer Maqutos uit Den Haag in de steeg: het grootste deel van het meubilair (vitruines, onderkasten enz., enz..) werd uitgeladen en gemonteerd. Hierdoor onderging de entree een gigantische transformatie van steriele, witte hal naar een kleurrijke en uitnodigende ontvangstruimte.

De vier Haagse werknemers komen dinsdag 22 mei a.s. de balie brengen en de montage afronden. Het inrichten van museumwinkel en permanente tentoonstelling kan eindelijk beginnen!

Vormgever Donald Janssen uit Den Haag is druk met de inrichting van een en ander, daarbij geassisteerd door Reijer Spaan en Bep de Waard - Ruijs.

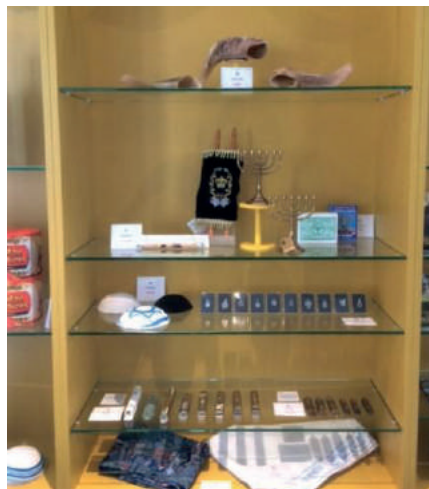

De entree wordt ingericht...

Tijdens de laatste weken is hard gewerkt aan de (her)inrichting van het museum: de winkelcommissie is druk met de museumwinkel. Er is zelfs een professionele etaleur (vr) gecharterd om de spulletjes zo uitnodigend mogelijk te etaleren. Ook in de sjoel zelf worden de puntjes op de i gezet oftewel worden de vitrines ingericht en de familiezuiltjes voorzien van nieuwe filmpjes en fotopanelen.

En zoals het hoort moet er op het laatste moment (dinsdagavond 5 juni/woensdagochtend 6 juni) nog van alles gebeuren: dinsdag komt cineast **Gerrit Schreurs** uit Amsterdam de nieuwe film testen, komt grafisch vormgever **Karel Buijn** uit Rotterdam de touchscreens voor Medienewand en WO II inregelen, komen de mannen van de interieurbouwers Maqutos uit Den Haag voor de derde keer met glazen deuren voor de grote vitrines naar Elburg en is vormgever Donald Janssen druk met de laatste teksten, het plaatsen van de laatste objecten.

Met 'man' en macht wordt de museumwinkel ingericht.

Professionals (schilders, dakbedekker, stoffeerder) en vrijwilligers samen aan de welverdiende koffie.

Opening

Op vrijdag 8 juni 2018 vond de feestelijke (her)opening van Museum Sjoel Elburg plaats door de Gelderse Commissaris van de Koning, de heer Clements G.A. Cornielje. Heel bijzonder was dat de heer Cornielje tien jaar geleden het toen nieuwe museum had geopend.

In zijn openingsspeech noemde hij Museum Sjoel Elburg een 'pareltje' en daar waren alle aanwezigen het roerend mee eens.

De CdK (rechts) assisteert de heer A. Vecht bij het aanslaan van de mezoëza

Het resultaat mag er zijn...

Werkgroep beheer en onderhoud

- Beheer

De werkgroep bestond in het verslagjaar uit de volgende personen: de heren A. Hulst, M. Hulst, B. Schoonhoven, R. Spaan, H. Spek. In voorkomende gevallen kon een beroep worden gedaan op de reserve-beheerders D. Evertsen en J. Kuipers. De heer G.J. Prins is bouwkundig adviseur van de werkgroep, met name voor het onderdeel onderhoud.

W. Rutten maakt de roosters, R. Spaan verzorgde de inkoop van schoonmaakmiddelen e.d.

Mevr. M. van de Poll regelde de inkoop voor de keuken. De beheerders ontvangen een belastingvrije vergoeding.

- Onderhoud

Inhoud erfpachtovereenkomst

De panden Graaf Hendriksteeg 2 (voormalig woonhuis en nu entree van het museum) en Jufferenstraat 5 (= voormalige synagoge) zijn beide rijksmonument. Deze panden zijn in gebruik bij de Stichting op grond van een erfpachtovereenkomst met de Gemeente Elburg. De erfpachtsakte bepaalt, dat alle onderhoudslasten en alle verzekeringspremies voor rekening komen van de Stichting. In het verslag over 2017 werd gemeld, dat het de bedoeling was om het achterstallig onderhoud tijdens de verbouw en uitbreiding van het museum (Fase 4) in het eerste half jaar van 2018 aan te pakken. Tijdens de verbouwing (in eerste half jaar 2018) konden - bij gebrek aan financiële middelen - slechts enige aanbevelingen uit het inspectierapport 2016 gerealiseerd worden.

- Financiële hulp

In maart 2018 werden wij verblijd met de mededeling van het Syneon (samenwerkingsverband in Noord- en Oost-Nederland van organisaties die zich bezig houden met activiteiten op Joods religieus en cultureel gebied), dat een Amerikaanse Jood had aangeboden om voor bepaalde projecten voor het onderhoud van Joods erfgoed financiële hulp te bieden. Van dit aanbod maakten wij uiteraard graag gebruik. Helaas ontvingen wij medio 2018 bericht, dat het door ons aangemelde project om het achterstallig onderhoud weg te werken, niet voor financiële steun in aanmerking kwam.

- Inspectierapport Monumentenwacht Gelderland 2018

In september 2018 bracht Monumentwacht Gelderland haar tweejaarlijkse inspectierapport uit. Evenals in voorgaande jaren leverde Monumentwacht Gelderland een lange lijst met aanbevolen werkzaamheden. Urgent zijn aanbevelingen voor onderhoud aan schilderwerk, dakgoten, voegwerk.

- Meerjarenonderhoudsplan

In het verslagjaar werd door onze bouwkundig adviseur een meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Zowel voor de monumentale panden als voor de niet-monumentale panden. De onderhoudslasten voor de komende 6 jaren 2020 tot en met 2025 worden voorlopig geschat op Euro 35.657 voor de monumentale panden en op Euro 10.183 voor de niet-monumentale panden. Het herstel van het achterstallige onderhoud aan m.n. de monumentale gebouwen gaat de financiële draagkracht te boven. Daarom is het noodzakelijk om subsidie aan te vragen.

Werkgroep wisseltentoonstellingen

De werkgroep bestaat uit de dames F. Jeletich (projectleider), B. de Waard-Ruijs en dhr. T. Bergstra. Eind 2018 is mevr. F. Hengeveld aan de werkgroep toegevoegd. In het verslagjaar zijn i.v.m. de verbouw en herinrichting twee tentoonstellingen gerealiseerd:

• Tekeningen van Martin Monnickendam

In de zomer van 2018 (9 juni t/m 29 september 2018) staat de Amsterdamse kunstenaar Martin Monnickendam centraal in twee Elburgse musea. Museum Elburg toont tekeningen en schilderijen van Veluwe landschappen, Museum Sjoel Elburg exposeert tekeningen met joodse thematiek.

Veelzijdig kunstenaar

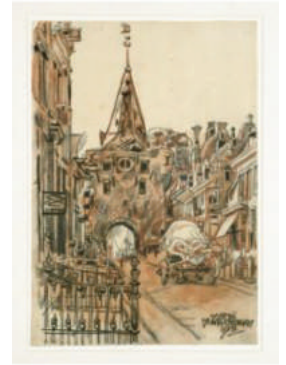
Martin Monnickendam leefde van 1874 tot 1943. Hij groeide op in een liberaal joods gezin in Amsterdam, maar bracht regelmatig vakanties door op de Veluwe. Van kinds af aan wilde hij niets liever dan tekenen. Vanaf zijn twaalfde jaar volgde hij lessen op de tekenschool van Felix Meritis en van 1891 tot 1893 studeerde hij aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten in Amsterdam. Daar ontwikkelde hij zich tot veelzijdig en uiterst productief kunstenaar: hij schilderde, aquarelleerde, etste, tekende en lithografeerde. Na zijn overlijden op 4 januari 1943 – vlak voordat hij gedeporteerd zou worden – liet hij een enorm oeuvre na. Daarvan zijn inmiddels ruim 4.000 werken gecatalogiseerd.

Colorist pur sang

Aanvankelijk werkt Monnickendam in de traditie van schilders zoals George Breitner, Isaac Israëls en Willem Witsen. Net als hen schildert hij stedelijke onderwerpen in het bruine-grijze palet van de Haagse School. Later gaat hij steeds meer werken in impressionistische stijl. Zijn werk onderscheidt zich in deze periode van dat van zijn tijdgenoten door het uitbundige kleurgebruik. Als onderwerpen koos Monnickendam vaak de stad Amsterdam of joodse thema's. Maar ook schilderde hij stillevens, stadsgezichten en landschappen op de Veluwe.

Gezichten op de Veluwe

Vanuit zijn vakantiehuis in Stroe trok Martin Monnickendam over de hei, door de bossen en langs dorpjes en legde het landleven en de natuur vast. Ook maakte hij er portretten en schilderijen van zijn twee dochters Roos en Ruth, die hij kreeg met Alice Mouzin met wie hij in 1906 was getrouwd. Hij legde hen liefdevol vast op doek en papier. In 1931 tekende hij de stadjes rond de Zuiderzee, als illustratie voor een serie artikelen in het Algemeen Handelsblad: De gedoemde binnenzee. Een aantal van deze tekeningen is te zien op de tentoonstelling in Museum Elburg.

Joods Amsterdam

Het sociale leven van Martin Monnickendam speelde zich grotendeels af binnen de joodse gemeenschap van Amsterdam. De tekeningen die hij hier maakte geven een uniek inkijkje in het dagelijks leven in Mokum. Museum Sjoel Elburg exposeert twintig van deze tekeningen uit de collectie van het Joods Historisch Museum. Te zien zijn onder andere interieurs van de synagoge en de joodse bibliotheek Ets Haim, stadsgezichten en treffende portretstudies. Voor deze tentoonstelling komt bovendien de bekende tekening van het poortje naar de synagoge tijdelijk terug naar de Elburgse sjoel!

• De getekenden

Een kunstwerk dat herinneringen tot leven brengt

De getekenden is een totaalervaring die speciaal is gemaakt voor Museum Sjoel Elburg. Het werk is van 6 oktober 2018 tot en met 5 januari 2019 in het museum te 'beleven'. De Getekenden is ontstaan nadat Amos van Gelder (1960) zich had verdiept in de geschiedenis van de joodse gemeenschap in Elburg en de rol die deze speelde in de geschiedenis van de stad. De verhalen uit het verleden zijn verwerkt in een kunstwerk dat nieuw leven schenkt aan een plek waar joden nog slechts een herinnering uit een ver verleden zijn.

Visueel eerbetoon

In de installatie worden abstracte landschappen van kantelpunten uit de geschiedenis gecombineerd met twee familieportretten. Op een ervan staan Isaïc Waaker, de laatste rabbijn in Elburg, zijn vrouw Elisabeth Drukker en hun twee kinderen. Op het andere staan de Cohens afgebeeld, de familie van de kunstenaar. Het gezin van rabbijn Waaker is tijdens de Holocaust vermoord, terwijl een paar leden van de familie Cohen de oorlog overleefden. Op beide schilderijen zijn de hoofden van alle figuren voorzien van een aureool van woorden. Samen vertellen zij het verhaal van hun leven en het leed dat hen is aangedaan. Op deze manier brengt Amos van Gelder een visueel eerbetoon dat raakt aan de thematiek van leven en dood.

Diepere betekenis

Van Gelder behoort tot de tweede generatie van de familie Cohen. Hij werd in 1960 geboren in Israël. Na zowel daar, als in de VS en in Nederland diverse kunstopleidingen te hebben gevolgd, vestigde hij zich in 1990 in Nederland, het land van zijn voorouders. De zoektocht naar zijn familiegeschiedenis, die nauw verweven is met de Nederlandse geschiedenis, mondde uit in een aantal tentoonstellingen in verschillende steden. De Getekenden is de derde in deze reeks. Voor deze installatie werkte Amos van Gelder samen met musicus Amit Gur en curator Ronit Eden. Net als in zijn andere werken staan het zoeken naar diepere betekenissen, symboliek en de Hebreeuwse taal erin centraal.

Werkgroep PR

De werkzaamheden van de werkgroep PR zijn in 2018 waargenomen door het secretariaat van de Stichting

Museum Sjoel Elburg.

Het secretariaat heeft er i.s.m. mevr. F. Jeletich voor gezorgd dat in meerdere tijdschriften (o.a. JCK Magazine, Veluwe Aktief, Gids NOM, Kunst en Museumkrant Oost Nederland enz.) advertenties zijn geplaatst.

Er zijn in verband met cursussen, lezingen, wisseltentoonstellingen en andere gebeurtenissen tal van persberichten gemaakt en verstuurd.

Met hulp van vrijwilliger David Evertsen zijn flyers (ca. 175 adressen) voor de drie wisseltentoonstellingen verzendklaar gemaakt en verstuurd.

Aan het eind van het verslagjaar is mevrouw M. Verheij toegetreden tot het bestuur met als functie PR.

Werkgroep educatie

- Samenstelling Werkgroep

Marijke Weterholt (secr.), Jetse Kuipers, Mirjam van der Span, Teun Breen, Theo van Ledden, Bert Rodenburg (voorz.)

- Werkgroep mutaties

Met ingang van 2018 heeft Willem van Norel in overleg met het bestuur van De stichting Museum Sjoel Elburg zich teruggetrokken uit de werkgroep Educatie. Daarmee ontstond er tevens een vacature voorzitter. Ook zag Willem van Dijk zich gedwongen als lid van de werkgroep terug te treden i.v.m. zijn situatie thuis.

In de vergadering van 15 februari zijn de functies opnieuw verdeeld:

Bert Rodenburg	Voorzitter + coördinatie scholen VO
Marijke Weterholt	Secretaris + coördinatie BO buiten de gemeenten Elburg/ Oldebroek plus educatie scholen BO + VO
Jetse Kuipers	Coördinatie scholen binnen de leerlijn B.O. + educatie BO + VO
Teun Breen	Contact bestuur <-> werkgroep + educatie VO
Mirjam van der Span	Educatie scholen BO en VO
Theo van Ledden	Contacten extern + educatie scholen VO

- Schoolbezoeken

Vanwege de verbouwing was er tot 1 juni geen rondleiding in de sjoel mogelijk. Gedurende deze periode zijn vanuit Museum Sjoel Elburg drie scholen op locatie door Marijke en Jetse bezocht. Dit waren de scholen:

‘De Goede Herder’ te Wapenveld, ‘De Regenboog’ te Oldebroek en ‘De Bron’ te Wezep. Het betrof hier steeds een uitleg met o.a. “de koffer” voor groepen 8. Op deze manier zijn in totaal 78 leerlingen bereikt.

Na heropening van het vernieuwde Museum Sjoel hebben we als werkgroep mogen ontvangen en rondleiden:

- Vóór de zomervakantie: vier basisscholen uit Biddinghuizen, Nunspeet, Veenendaal en IJsselmuiden. Het betrof hier de groepen 7 en/of 8. In totaal werden zo ruim 90 leerlingen met de daarbij behorende begeleiding ontvangen.
 - Ná de zomervakantie: de basisscholen met de groepen 7 en/of 8 van: ‘De Wildemaet’ te Elburg, ‘Mattanja’ en ‘De Regenboog’ te Doornspijk, ‘Timotheusschool’ te Oldebroek en ‘De Bron’ te Wezep. In totaal werden nu 107 leerlingen plus hun begeleiding bereikt.
- Over heel 2018 waren dat er dus bijna 200 leerlingen.
- Vanuit het voortgezet onderwijs ontvingen wij in deze periode:
- ‘Pieter Zandt Scholengemeenschap’ met in totaal 248 leerlingen en s.g. ‘Groevenbeek’ te Ermelo met 270 leerlingen.

Marijke Weterholt en Jetse Kuipers hebben in het kader van een pilot van de gemeente bezocht: de zorgcentra De Voord, Het Nieuwe Feithenhof, Hart van Thornspic.

Materiaal

In het kader van de Erfgoedleerlijn is nieuw materiaal beschikbaar voor leerlingen van basisscholen. Voor individuele kinderen in de basisschoolleeftijd is een puzzel beschikbaar. Door de herinrichting van ons museum moet e.e.a. worden aangepast. Daar is al mee begonnen. Naar verwachting zal dit werk in de loop van 2019 zijn afgerond. Tevens wordt nagedacht over de ontwikkeling van geschikt materiaal voor catecheseonderwijs van de kerken.

Middelen

De werkgroep verheugt zich op een toename van aanvragen voor presentaties van ons museum "op locatie buiten de deur". Het initiatief is genomen tot de aanschaf en samenstelling van een tweede "koffer met inhoud".

Evaluatie

De uitbreiding/herinrichting van ons museum geeft ons als werkgroep een uitstekende mogelijkheid de boodschap van het Joodse volk, hun leven en lijden, onder de aandacht van onze medemens te brengen. Hier kan niet vroeg genoeg mee worden begonnen.

Gesteld mag worden dat de educatieve waarde van ons museum door de meeste basisscholen in de gemeente Elburg jaarlijks op waarde wordt geschat (deelname groep 8 aan de Erfgoedleerlijn), hetgeen van de VO-scholen in de gemeente helaas nog niet kan worden gezegd. Vanuit de werkgroep zijn hierover in 2018 gesprekken met het VO gestart. Deze hernieuwde contacten geven ons hoop dat deze voor 2019 en daarna een positieve wending bieden en het VO de educatieve waarde van Museum Sjoel Elburg in de persoonsontwikkeling van de jongen mens zal benutten.

Werkgroep museumwinkel

De werkgroep bestond in het verslagjaar uit vijf leden, te weten de heren B. van Eerde (SMSE), W. Rutten, voorzitter (SMSE), P. Wastenecker (SVMSE) en vrijwilligers mevr. M. van de Poll, mevr. G. van Broekhuijsen en de heer D. Evertsen. Het museum heeft een ruime keus aan ansichtkaarten. Verder verkoopt het museum, o.a. posters, boeken, Israëlsche wijnen en kleine cadeautjes, zoals vingerhoedjes en koelkastmagneten. Gedurende het eerste half jaar was het museum gesloten in verband met verbouwing, waardoor er minder omzet was. Ook in 2018 werd het assortiment bij tentoonstellingen tijdelijk uitgebreid met één of meer artikelen (kaarten, boeken e.d.). Dit gebeurt in overleg met de werkgroep tentoonstellingen. Er is in 2018 drie maal vergaderd. Op de laatste dag van het jaar is de voorraad geïnventariseerd.

Lezingen/SVMSE

- Op donderdag **8 maart** verzorgde dr. Eric Ottenheim van de Universiteit Utrecht een lezing over '*De parabels van Jezus in hun Joodse context*'. Een lezing over de Barmhartige Samaritaan (Lukas 10:25-37), de Rabbijnen, en de Archeologie.

In het evangelie van Lukas vertelt Jezus over een man die afdaalde van Jeruzalem naar Jericho, en die overvallen werd en voor dood achtergelaten. De reacties van de priester, Leviet, en een Samaritaan zijn sinds die tijd zinnebeeldig geworden voor onze visie op religie, aldus spreker. Ottenheim betoogde dat "religie niet alleen een opvatting is maar eerst en vooral een manier van leven en een vorm van toebehoren. Religie is niet los te verkrijgbaar van de inbedding in het dagelijkse leven. En, niet minder van belang, religie heeft alles te doen met emoties, emotie die ze stimuleert of dempt, aanbiedt of juist uit de weg gaat. Religiositeit zit, kortom, in ons culturele DNA. Dat geldt zo voor de Laet Antieke Oudheid, het doet ook opgeld voor de moderne mens, waar religie niet alleen onuitroeibaar lijkt maar transformeert tot en zich nestelt in seculiere, politieke, sociale of morele noties. Het is, nader beschouwd, precies die uitwisseling van religieuze en dagelijkse sociale en culturele politieke noties die religie zo ongrijpbaar maakt. Dat hybride karakter van religie, cultuur, en de sociale werkelijkheid zien we terug in de christelijke en Rabbijnse parabels uit de eerste eeuwen van de gangbare jaartelling."

Tijdens de bijeenkomst ging Ottenheijm onder meer in op de ondertonen en betekenissen voor een vroeg-Joods publiek, en stond hij stil bij de vraag hoe de parabel in een moderne, Joodse context klinkt. Vragen waarop tijdens deze leerzame lezing verrassende antwoorden kwamen, zowel vanuit de studie van Rabbijnse parabels als vanuit de archeologie. Al met al kijken we terug op een interessante en zeer goed bezochte bijeenkomst, die werd belegd in gebouw Rehoboth.

- Op woensdag **2 mei** hield dr. Jaap Cohen de '5 mei- lezing' met de titel: *De Aktie Portugesia. Een reddingsoperatie van Portugese Joden in Nederland op basis van de mythe van Sefardische superioriteit, 1941-1944*. Afkomst maakte onder het naziregime het verschil uit tussen leven en dood. Daarom begonnen Portugese Joden in Nederland een grootschalige operatie om te bewijzen dat zij in feite geen Joden waren, maar tot het mediterrane 'ras' behoorden. Met hun verfijnde uiterlijke kenmerken, culturele ontwikkeling en 'waardige en statige' gedrag zouden zij superieur zijn aan de uit Oost-Europa afkomstige Asjkenazische Joden: de rassenwetten van de nazi's zouden hen niet moeten treffen. In zijn lezing besprak Jaap Cohen het verloop en de achtergronden van deze 'Aktie Portugesia'.

Hadden de Portugese Joden zich inderdaad altijd afzijdig gehouden van Asjkenazische Joden? En lukte het hen om aan deportatie te ontkomen? In 2015 promoveerde Cohen cum laude op "De onontkoombare afkomst van Eli d'Oliveira. Een Portugees-Joodse familiegeschiedenis." In de goed gevulde Ichtuskerk maakte de lezing veel indruk op de aanwezigen.

- Op **19 juni en 30 augustus** hield Monnickendam-expert Mr R.J.C. van Helden een lezing ter gelegenheid van de exposities in Elburg zal houden in de Rafter van Museum Elburg. Tijdens deze lezing gaf hij een wervelende kijk in het leven en werk van de Amsterdamse schilder Martin Monnickendam (1874-1943). Van Venetië tot Rotterdam, van Scheveningen tot Zandvoort, alles weergegeven met verve, passie en met een buitengewoon sterk coloriet. Kortom, het was een feest om naar te kijken én naar te luisteren.

Dr. Jaap Cohen

Mr R.J.C. van Helden

Mr. Job Cohen

- De oud-burgemeester van Amsterdam mr. Job Cohen kwam op **29 november** naar Elburg om een lezing te verzorgen over 'De actualiteit van Cleveringa'. Het is 26 november 1940 als prof. Cleveringa een gedenkwaardige lezing houdt naar aanleiding van het ontslag van zijn joodse collega en leermeester prof. Meijers. De moeder van Job Cohen was bij deze indrukwekkende bijeenkomst aanwezig en zij heeft dat indertijd op papier gezet. Job Cohen vertelt er de betekenis van die rede voor zijn moeder: 'ik mag er zijn!' En dat verhaal waarin morele moed doorklinkt is voor hem ook de aanleiding om over de zorgen in onze tijd ten aanzien van rechtsstaat en democratie te spreken. Een confronterende lezing. De zaal in de Ichtuskerk was tot de laatste stoel bezet.

Groepswandelingen door joods Elburg/SVSME

Wij bieden de mogelijkheid om ons Museum met een groep te bezoeken en aansluitend onder leiding van een deskundige gids een wandeling door Joods Elburg te maken. Onderdelen van de wandeling zijn bijvoorbeeld de Joodse begraafplaats, de woning van de laatste rabbijn, diverse historische panden waar Elburgse Joden hebben gewoond en gewerkt en onderduikadressen uit de oorlog. De grootte van de groepen varieert van minimaal 8 tot maximaal 25 deelnemers. In het verslagjaar zijn er 23 rondwandelingen geweest. Vanwege de tijdelijke sluiting van het Museum is dat aanzienlijk minder dan in het voorgaande jaar (63). Om ontstane vacatures te vervullen is in september een cursus georganiseerd voor aspirant-gidsen. Mensen die het leuk vinden om zo nu en dan rondwandelingen te verzorgen door Joods Elburg. De cursus stond o.l.v. historicus en kenner van

het Joodse leven in Elburg Willem van Norel. Hij werd geassisteerd door Willem van Dijk, die eveneens zeer goed is ingevoerd in de Joodse geschiedenis van Elburg. Met vier nieuwe gidsen zijn er aan het einde van het verslagjaar (opnieuw) 14 gidsen beschikbaar voor deze mooie activiteit. De coördinatie van deze belangrijke nevenactiviteit is al vele jaren in de vertrouwde handen van mevr. Anke van der Velde.

Cursussen/SVMSE

Voor een vergevorderde groep hebben wij in 2018 een module 6 en een module 7 aangeboden. Vijf cursisten zijn doorgegaan en in voorjaar 2019 bieden wij hen een afsluitende module 8 aan. In het najaar 2018 is weer een beginnerscursus Bijbels Hebreeuws gestart. Docente van de cursussen Bijbels Hebreeuws is mevr. dr. Annechien Sneller-Vrolijk. Inmiddels werd er gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe en boeiende cursus, met als doel meer inzicht te bieden in de Hebreeuwse bijbel. In zes lesavonden komen onderwerpen als schrijvers, boekvormen, tekstvormen, geschiedenis, totstandkoming en vertaaldilemma's aan bod. In 2019 zal deze cursus voor het eerst worden aangeboden.

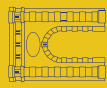
Kees van den Boogert, voorzitter van het Vriendenbestuur, stond weer garant voor een mooie cursus, met als onderwerp 'Messiasverwachting in het Jodendom.' Het geloof in de komst van de Messias is een grondgedachte in het Joodse denken. Men gelooft in schepping en voltooiing. In dat proces van voltooiing speelt de Messiasverwachting tot op de dag van vandaag een fundamentele rol. De cursus, die drie lesavonden telt, werd in het najaar eenmaal georganiseerd en bijgewoond door 14 cursisten. Begin 2019 wordt de cursus, waarvoor veel belangstelling bestaat, nogmaals aangeboden.

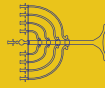
Sjoefar/SVMSE

Naast de gebruikelijke uitgaven van onze nieuwsbrief in voor- en najaar verscheen in juli 2018 een extra feestelijke editie van de Sjoefar. Met aandacht voor de bijzondere gebeurtenissen van de afgelopen periode. De Vrienden van de Sjoel ontvingen deze keer een extra exemplaar om weg te geven om zo nieuwe vrienden voor ons Museum te kunnen werven.

De Sjoefar is één van de communicatiemiddelen met onze achterban. Om onze zichtbaarheid te vergroten wordt de Sjoefar voorsnog bij wijze van proef drie keer per jaar uitgegeven. Daarbij wordt zo veel als mogelijk aangesloten bij de opening van tijdelijke tentoonstellingen en lezingen.

Bestuursverslag Stichting Museum Sjoel Elburg 2018

Bestuursverslag Stichting Vrienden Museum Sjoel Elburg 2018

Activiteitenverslag 2018

